

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigesimo-Octavo De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ sint causæ ob quas Pontifex in impedimentis Matrimonium
dirimentibus dispensare licitè possit. §. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

committitur personæ, quod non est quando ex privilegio perpetuo dignitati concessio eam potestatem habet, quia tunc non est nudum ministerium, sed iurisdictionis ordinaria. Ad decretum Concilii respondet opinio Sanch. & Gutier. *locis allegatis* non posse Vicarium ratione vicariatus dispensare in illis casibus, qui ob vrgentem necessitatem Episcopis conceduntur, bene tamen si specialiter ad id munus fuerit deputatus. Neque enim dicendum est in hac commissione Episcopis facta certæ personæ indultum electam esse, liquidem nō solum Episcopis presentibus, sed futuris facta est. At futuri Episcopis incogniti sunt. Ergo illis electis non est electa indultia certæ personæ, vt optime docet Iason in *leg. more. num. 65 ff. de iur. iudic. omnium iudic. Gregor. Lopez in leg. 47. in fine. tit. 13. par. 3. Menoch aliis relatis lib. 1. de arbit. q. 64. n. 17.*

Porro si de impedimentis matrimonio superuenientibus loquamur, quæque debiti petitione interdicunt, vt est affinitas contracta cum coniuge ob incestum cum eius consanguinea in primo vel secundo gradu commissum, vel spiritua- lis cognatio ob filium leuatum ex sacro fonte, plures grauius- que Doctores. Couaruu. in 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 2. num. 6. ad inom. Marten. lib. 5. recopilat. tit. 1. Rub. gloss. 1. num. 103. Graffus d. p. decif. lib. 2. cap. 8. num. 3. Galpar Hurtado disp. 26. difficult. 2. & alij quorum meminit Gutier. lib. 1. canon. q. cap. 23. num. 16. existimant Episcopo nequaquam competere hanc potestatem dispensandi, nisi ad summum in casu vrgentis necessitatis, vt diximus competere in impedimentis matrimonium dirimentibus, vt matrimonium contrahatur, quia nullibi reperitur hæc potestas Episcopis concessa.

Ceterum est spectata rigore prædicta sententia amplectenda sit; at spectata consuetudine cenſeo verissimum posse Episcopum cum his coniugibus in debiti petitione dispensare, vt probat vsus, & consuetudo, quem habent in his impedimentis dispensandi. Neque dici potest id fieri ob vrgentem necessitatem, cum facilis semper aditus pateat ad Religiosos Mendicantes, qui hac potestate dispensandi gaudent. Atque ita iustinet Valencia 4. d. disp. 10. q. 5. p. 5. Sanch. lib. 8. disp. 12. m. 13. Basili. Ponce lib. 8. cap. 13. num. 9. Gutier. de matr. cap. 122. num. 5.

Ob eandem consuetudinem asserendum est posse Episcopum dispensare, vt debitum petat ij qui voto absoluto castitatis legat matrimonium contraxerunt. Nam esto hæc dispensatio sit relaxatio partis voti castitatis absoluti, ideòque ex iure non competit Episcopis, competit tamen illis ex consuetudine, vt tradit aliis relatis Sanch. lib. 8. disp. 12. a num. 4. Gutier. de matr. cap. 122. n. 14.

Illud est omnino certum Societatis Religiosos, aliòsque Mendicantes, quique horum privilegio communicant, si a suo Prouinciali facultatem habeant posse dispensare ad petendum debitum cum iis, qui voto simplici castitatis ligati contraxerunt, quique post contractum matrimonium affinitatem habent, vt constat ex concessione facta à Pio V. relata in *manuſcriptis fol. 79. Et in noſtris Privilegiis, verbo dispensatio §. 8. & 9. Et tradit plures referens Sanch. lib. 8. disp. 16. n. 3. & 8. Gutier. d. cap. 122. n. 14. & seqq. Et licet Manuël Rodri. addit ad bullam §. 13. num. 17. hoc privilegium Religiosis concessum dispensandi ad petendum debitum cum iis, qui voto castitatis ligati contraxerunt, vel post contractum matrimonium affinitatis impedimento astringantur, extendat ad eos, qui cognationem spiritualem contraxerunt. Rectius tamen Sanch. lib. 8. disp. 16. n. 9. negat, quia est diuersum impedimentum, & privilegium non debet ex vno casu ad alium diuersum extendi.*

§. II.

Quæ sint causæ ob quas Pontifex in impedimentis matrimonium dirimentibus dispensare licite possit?

1. Vrgentior causa requiritur pro gradu propinquiori, quam pro remoto.
2. Expenduntur latè causæ, qua communiter à Doctoribus assignantur.
3. Expenduntur causæ pro dispensatione votorum Religionis, & Castitatis.
4. Existente causâ legitimâ an teneatur Pontifex dispensare? Remissius respondetur.

Quædam ex his impedimentis proueniunt ex solâ lege Pontificia, vt est impedimentum affinitatis, consanguinitatis, cognationis legalis, vel spiritualis, &c. Alia supponunt specialem obligationem proueniencem à voluntate ipsorum coniugum matrimonio aduersam, vt sunt votum Religionis, & Castitatis. Hoc postro, Communis est omnium sententia vrgentiorum causam requirit, vt dispensatio concedatur in gradu propinquiori consanguinitatis, vel affinitatis, quam in remoto, quia quo gradu propinquior est, eo minus decet coniunctio. Et eadem ratione grauior causa exigitur pro dispensatione consanguinitatis, quàm affinitatis, & pro dispensatione cognationis spiritualis, quàm legalis, & pro voto solemnî, quàm simplici. Quod enim vinculum strictius est, eò magis vrget ratio prohibitoria. Deinde cæteris paribus, facilius in prædictis impedimentis dispensatur cum Principibus, quàm cum nobilibus, & facilius cum iis, quàm cum diuitibus, & facilius cum iis, quàm cum hominibus ex infima plebe. vt colligitur ex Conc. Trident. sess. 24. cap. 5. asserente in secundo gradu consanguinitatis solum magnis Principibus dispensationem concedi debere. Neque inde fit vitium acceptionis personarum committi, cum adsit specialis ratio huius prerogatiæ concedenda, scilicet bonum pacis, & Sedis Apostolicæ indigentia, vel saltem grauis utilitas, quæ prouenit ex eo quòd has personas specialiter deuictas habeat, vt notatur Coninch. *disputatio. 33. dub. 5. num. 44.*

Specialiter autem loquendo plures causæ legitimæ assignantur à Doctoribus, quibus Pontifex moueri potest ad dispensationem concedendam, quas breuiter perstrinagemus. Prima est vitio scandali, quod euenit, si mulier iacturam famæ patiat, nisi viro pro quo petitur dispensatio nubas, vel si his grauis, grauisque discordia timeatur, vel periculum fornicationis ob frequentem habitationem, nisi illud matrimonium celebretur. Hæc enim reddunt dispensationem honestam, & conuenientem tum ipsis coniugibus, tum Republicæ; sicuti docuit Nauarr. cap. 22. numero 71. Couaruu. 4. decret. 2. p. cap. 6. §. 10. num. 13. Sanch. multis citatis disp. 19. num. 4. Basili. Ponce lib. 8. cap. fin. num. 21. Coninch. disp. 33. dub. 5. num. 45. Secunda, si non reperitur matrimonium æquale in eodem loco, ob angustiam loci, vel ob propagationem familiaris. Nam dispensatione negata cogitur scemina aut innupta manere, quod est graue damnum; aut in alium locum migrare, quod est nimis durum; aut inferiori nubere, quod bono communi non expedit, liquidem ex eo matrimonio infelices solent exitus sperari, & pax mutuaque amor abesse. Sic Sanchez disp. 19. numero 13. Basilius dicit. cap. fin. numero 22. Coninch. dicto dub. 5. num. 46. & decimum est à sacra Congregatione 18. Nouembris anno 1570. prout Sanch. refert: æqualitas autem non est pensanda solum ex generis, aut diuitiarum paritate, sed magis ex honestate morum, ne inter coniuges pax deficiat, vt bene aduertunt Sanch. Basilius, & Coninch. *supra*. Tertia est defectus dotis sufficientis, ob quem non potest viro extraneo æquali nubere. Expedit namque bono communi matrimonium inter æquales celebrari. Quod venit intelligendum, etiam si post mortem parentum speret sufficientem dotem habitura, si tamen de præsentî eam notâ habet, neque habere possit, eo quòd nequeat parentes cogere ad dotem competentem sibi assignandam. Nam cum dos de præsentî necessaria sit ad onera matrimonij sustinenda; & constat nullum extraneum æqualem reperiri, qui eam ducere velit, ne cogatur innupta manere, potest Pontifex in impedimento consanguinitatis dispensare. Sic Henric. lib. 12. de matr. capite 3. numero 9. Sanchez dicta disputatio 19. numero 25. Basilius capite fin. numero 23. Coninch. numero 46. Quarta, si in aliquo ex coniugibus periculum adsit grauem patiendi iacturam in bonis quæ possidet, vel ius habet possidendi, nisi matrimonium contrahat cum eo quòd est impeditus. Quia ad pietatem pertinet fauere patienti iacturam in propriis bonis. Quæ causa contingit, cum duo consanguinei instituti sunt hæredes sub conditione, vt inter se coniungantur; aut si scemina dotem habeat litibus implicatam, & consanguineus eam volens ducere in negotiis peritus est, neque alius extraneus æqualis ita expertus offeratur. Sic Gutier. conf. 18. numero 11. Sanchez 19. numero 19. & 20. Basili. dicto cap. fin. num. 23. Acquisitio autem diuitiarum per se non est sufficiens causa dispensationis, quia non tam ad pietatem, & bonum animæ conducit, quàm ad bonum temporale, quod regulariter in his dispensationibus attendi non debet. Vti aduertit Basili. d. cap. fin. num. 23. Quinta causa legitimam dispensationem concedendi est consuetudo aliquis illustri familiaris in eodem sanguine, expedit enim Republicæ bono hæc consuetudo, leg. 1. §. denunciare. ver. si publicè. ff. de ventre inspiciendo. Et sic inter Principes hæc vnica causa pro dispensatione obtinenda assignari solet. Quinimò consuetudo diuitiarum in magna quantitate in eadem familia præbet sufficientem dispensationis causam ex d. leg. 1. Quia Republica bono maximè expedit familias locupletes integras conferuare, sicuti docent aliis relatis Sanch. d. disp. 19. num. 30. Basili. cap. fin. num. 24. Coninch. disp. 33. dub. 5. num. 49. Galpar. Hurtado disp. 26. difficult. 3. num. 12. Sexta; proles habita cum consanguinea ex matrimonio bona fide contracto, quia pietati congruit, ne coniuges separentur iuxta Textum in cap. quia circa de consanguinit. Secus verò esset, si proles malâ fide vtriusque coniugis suscepta esset, quia incestus non potest mouere Pontificem, vt dispensationem, & fauorem incestuoso concedat, capite cum haberet. De eo qui duxit in

matrim. P 3

matrimonium ibi: Cum multiplicitas prolis ita suscepta magis eorum crimen exaggeret. Atque ita docent Gutier. lib. 2. can. 99. cap. 13. num. 107. Sanch. plures referens, lib. 8. disputat. 19. num. 33. Coninch. & Hurtado locis allegatis. Septima, excellentia meritorum dispensationem petentis, vel eius cui petitur dispensatio. Sicuti habetur cap. rals coniugio. 1. qu. 7. Pertinet enim ad bonum commune Pontificem illis se gratiam exhibere, ut sic alij ad similia exercenda moveantur. Præterquam quod dignum est, ut benignitatem Ecclesiæ experiantur qui de ea sunt benemeriti. Sic Gallego be cognat. spirit. cap. 22. numero 17. Sanch. disputat. 19. num. 32. Coninch. & Basili. supra. Octava solet legitima causa dispensandi iudicari exhibitio pecuniarum in subsidium Sedis Apostolicæ maxime in gradibus aliquantulum remotioribus. Merito namque ob illud opus pietatis eximi potest à cõmuni legis obligatione. Sanch. num. 15. Gaspar. Hurtado disputat. 26. difficult. 5. num. 12. Coninch. num. 49. His adde legitimam causam dispensationis consurgere posse ex pluribus simul sumptis, quatum singulæ insufficientes reputantur, uti notavit Sanch. d. disp. 19. num. 34. Coninch. & Hurtado. supra.

Quæ hæcenus dicta sunt specialiter procedunt pro dispensatione impedimentoium, quæ ex solo iure Ecclesiastico orrum habent. Si verò loquamur de causis legitimis ad dispensandum in illis impedimentis, quæ ex ipis coniugibus nascuntur, quæ nulla alia sunt, quam votum Religionis, vel castitatis. Et intelligendum est de his votis quatenus solemnia sunt, & impedimentum dirimens præstant matrimonio contrahendo. Nam eo casu gravissima causa, & quæ in bonum commune cedat exigitur. Cum enim observatio inviolabilis, & perpetua votorum, quæ in professione Religionis, Ordinis sacri assumptione emittuntur Ecclesiæ expediensissima sit causa vi cuius hæc observatio relaxetur gravissima esse debet. Eâ verò stante posse Pontificem dispensare, ut probabilius defendimus. 2. p. tract. 16. de statu religioso, disp. ult. punct. ult. At si de votis Religionis, & castitatis simplicibus, quæque matrimonium contrahendum non dirimunt, sed impediunt sermo sit, ea causa dispensandi legitima est, quæ voti executioni obstat: obitare autem potest vel ob periculum graue transgrediendi votum, vel ob grauem difficultatem illud exequendi, sicuti latè explicui tract. 15. de voto. disput. 2. punct. 9.

An verò existente causâ legitimâ teneatur Pontifex dispensare; Dixi dicto tract. 3. de legib. disp. 6. punct. 3. §. 2. Qualiter autem pro dispensatione concedenda cognitio causæ requiratur, ibidem explicui, punct. 13.

§. III.

Quæ expressio falsitatis, vel veritatis suppressio vitiet dispensationem in matrimonij impedimentis.

- 1 Semper est expr. mendus gradus dispensandus.
- 2 Negant plures taciturnitatem copula inter consanguineos, vel affines irritare dispensationem.
- 3 Ex quâ doctrinâ inferitur inique Ordinarios cum dispensationem expeditur, interrogare dispensandos, an copulam habuerint?
- 4 Probabilior est sententia asserens mentionem esse faciendam copula.
- 5 Soluitur oppositum fundamentum.
- 6 Qualiter mentio faciendâ est copula siue publica, siue secretat
- 7 Sanchi, negat extendi prædictam doctrinam ad eos qui impedimento cognationis legalis, spiritualis, vel publica honestatis legati sunt. Sed contrarium est probabilius.
- 8 Copula habita eo sine, ut facilius impetretur dispensatio, hic sine explicandus est.
- 9 Si contrahentes copulam, seu infamiam ex ea prosequentem allegent pro causâ dispensationis, eamque copulam habuerint, ut facilius possent dispensationem impetrare, obligati sunt intentionem declarare.
- 10 Aliis difficultatibus, quæ circa hanc materiam occurri possunt remissive respondetur.

DE hac quæstione latè egi dicto tract. de legib. disp. 6. punct. 16. §. 3. 4. & 5. Semper enim exprimi debet gradus dispensandus. Si autem essent coniuges consanguinei, vel affines in tertio gradu, & proponeretur secundus, dispensatio valida esset, quia sub secundo tertius continetur, sed non econtrâ: uti plures referens docet Sanch. lib. 8. disp. 24. num. 17. & 18. Gutier. de matr. cap. 124. num. 8. & 9. Basili. lib. 8. cap. 17. num. 31. Quod si coniuges consanguinei, vel affines essent duplici ex parte, id ex stylo curiæ Romanæ videtur explicandum necessario, ne vitietur dispensatio, teste Sanch. lib. 8. disp. 24. n. 5. Basilio Ponce lib. 8. cap. 17. §. 5. n. 25. Coninch. dub. 6. num. 81. Gaspar Hurtado disputat. 26. difficult. 6. Gutier. cap. 124. nu-

mero 1. & decim referunt à Rota in nouiss. volum. 5. lib. 2. de us. 17. Et lib. 2. decif. 70. numero 1. tamen contrarium sentiat Henric. lib. 12. cap. 10. Petr. de Ledesim. ubi de matr. cap. 27. & alij relati à Sanch. supra. Quinimò sæpè non est sufficiens explicare gradum consanguinitatis, sed necellario explicandus est qualis sit. V. g. si femina sit amita illius quocum nubere velit, teneatur hæc consanguinitatis qualitem explicare. Nam cum per matrimonium reddatur subdita, & inferior suo consobriño, cui iure naturæ superior erat, iustè exigitur mentio huius qualitatis dispensationem difficiliorem reddentis, ut aduertit Sotus in 4. dist. 40. q. unica. art. 3. vers. quarta demum. Molina 1. de instr. disp. 16. 1. vers. illud tamen. Sanch. disp. 24. num. 12. Gutier. de matr. cap. 124. num. 4. esto contra sententiam Basili. lib. 8. cap. 17. num. 27. Ob eandem rationem, si publicæ honestatis impedimentum ex matrimonio nascatur expandendum est, quia difficilis dispensatur, quàm impedimentum ortum ex sponsalibus, uti docuerunt Sanch. num. 10. Gutier. n. 7. aduersus Basili. d. cap. 17. num. 30.

Solum superest difficultas An taciturnitas copulæ inter consanguineos, vel affines irritet dispensationem consanguinitatis, vel affinitatis?

Negant irritare grauisissimi Doctores. Nauarr. lib. 4. consil. tit. de sponsalib. consil. 2. in fine: alias tit. de consanguinit. & affinit. consil. 10. in fine. Salcedo addition. ad pract. Bernard. Diaz. cap. 126. vers. unde merito. Quand. in 4. d. 41. disp. unica. ante. proposit. Eman. Saa. verbo dispensatio. num. 11. Henric. lib. 12. cap. 2. num. 7. Petr. de Ledesim. de matrim. q. 16. art. ubi dubit. difficult. 3. concl. 1. & in sum. ubi de matr. cap. 27. circa 1. consil. dub. 4. Rodrig. 1. 2. sum. cap. 238. num. 8 Vega 21. sum. cap. 34. casu 97. Basili. Ponce lib. 8. cap. 17. §. 6. num. 32. & segg. Gaspar Hurtado disputat. 26. de matr. difficult. 5. Zeevallos pract. q. 77. num. 6. Mouentur quia incestus per se non eget dispensatione, cum impedimentum non sit matrimonio contrahendo. Ex alia parte non reddit difficiliorem dispensationem consanguinitatis, vel affinitatis, sed potius mouet Pontificem ad illius concessionem. Ergo ex eius taciturnitate vitari non potest dispensatio. Nam ut tradit Glossa in cap. super litteris de rescriptis, verbo litteras. Ex ibi Felin. num. 8. Decius, num. 9. Berolius. num. 7. 5. quoties tacetur veritas, quæ si fuisset expressa faciliorem redderet concessionem, concessio non est subreptitia censenda. Præterea copulam explicandam esse in dispensatione consanguinitatis, vel affinitatis non est statuum iure scripto, ut de se constat, neque etiam consuetudine, aut stylo curiæ, siquidem eam consuetudinem, & styli plures Doctores negant, tamen alij affirmant. Ego non est ea obligatio inducenda.

Ex his inferunt prædicti Doctores inique Ordinarios cum dispensationem super consanguinitate, vel affinitate expeditur interrogare dispensandos an copulam habuerint, cum eius mentio necessaria non fuerit. Quod si aliquando in litteris dispensationis apposta fuerit clausula, dummodo copulam non habuerint, intelligi debet de copula publica & probata, secus de secreta, ideoque, etsi copulam habuisset, negare cum restitutione possunt.

Nihilominus etsi prædicta sententia probabilis sit, probabilior est ista, quæ asserit mentionem esse copulæ faciendam, faciendam inquam, si copula publica sit in dispensationis petitione, si autem copula fuerit secreta in sacra Penitentiaria. Sic pluribus firmat Sanch. lib. 8. disp. 25. num. 8. Gutier. lib. 1. canon. cap. 15. num. 12. & de matr. cap. 124. in fine. Coninch. disp. 33. dub. 6. num. 83. Rebell. lib. 3. de matr. q. 50. 24. Valerius Reginald. in praxi fori penitent. lib. 3. in sum. 200. vers. simulque. Ludouic. Lopez instruct. conscient. 1. cap. 296. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 104. Zerola in praxi Episc. cap. 1. p. verbo dispensatio. §. 4. Stephanus Quaranta in summo bullarij verbo matrimoniales dispensationes. num. 13. Marc. Anton. Genuesi. in praxi Archiepisc. curiæ Neapolit. cap. 2. num. 4. Nicolaus Garcia de benefr. par. 8. cap. 3. n. 31. & segg. referunt à sacra Congregatione sæpè esse becifum, quæque declarationes adducit Barbosa in remissionib. Concilij sess. 24. cap. 1. Moucor, nam etsi incestus solet faciliorem reddere dispensationem, cum non ex malitia ad ipsam impetrandam habitus est, sed ex infirmitate: attamen facit, ut dispensatio aliter concedatur quàm concedenda esset eo non habito. Quippe expresso, incestu dispensat Pontifex poenitentias aliquas iniungens, & maiorem pecuniæ summam exigens, præcipique superstiti, ne alium matrimonium inecat. At tacere veritatem, quæ expressa non solet Pontifex eodem modo dispensare, reddit dispensationem subreptitiam, ut latè probauit dicta disp. 6. de legib. p. 16. §. 3. Et docet Sanch. lib. 8. disp. 21. n. 17. Ergo ex taciturnitate copulæ redditur dispensatio subreptitia.

Neque his obest, quod Ordinarij raro, vel nunquam soleant interrogare dispensandos, an copulam habuerint. Atque Gutier. de matr. cap. 124. numero 14. quia cum mentio illius in supplicatione facta non sit, supponunt habitam non esse Ordinarij namque solum tenentur inuestigare, an preces veritatis nitantur? Quod si aliquando hæc præstiterint interro-